

VÝZNAM ČASU PRI USKUTOČŇOVANÍ POLITICKEJ PRÁCE V SÚČASNOM BOJI

Základným obsahom vojenskej politiky Komunistickej strany Československa je v tesnej jednote so Sovietskym zväzom a ostatnými štátmi Varšavskej zmluvy zabrániť rozpútaniu vojny a svojim národom zaručiť spoľahlivú bezpečnosť. Ako ale ukazujú faktá vývoja medzinárodnej situácie, úprimná snaha štátov Varšavskej zmluvy o zmiernenie medzinárodného napätia, ako aj tlak svetovej verejnosti neprivedli doposiaľ vládnuce, najreakčnejšie kruhy imperializmu zrealizovať svoju politiku. Naďalej je pre ne charakteristická snaha zmeniť jestvujúcu vojenskostrategickú rovnováhu v prospech NATO, ako i vytvoriť podmienky pre možné víťazstvo v konvenčnej alebo jadrovej vojne. To všetko vyžaduje venovať pozornosť otázkam, ktoré súvisia s upevňovaním bojovej sily ČSLA, jej bojovej pohotovosti a pripravenosti v súčasnom boji a v bojovej činnosti.

Základom bojovej sily Československej ľudovej armády, ako armády socialistickeho typu, je účinná, cieľavedomá a nepretržitá straníckopolitická práca. Ona je jedným z prostriedkov realizácie vedúcej úlohy komunistickej strany. Aby bola politická práca v súčasnom boji účinná, musí jej **uskutočňovanie zodpovedať tým novým javom a procesom, ku ktorým by v rámci objektívnej reality dochádzalo**, tým podmienkam, v ktorých by sa politická práca uskutočňovala. Nie zanedbateľnou z toho hľadiska je aj otázka a docenenie významu času.

Ak porovnáme uskutočňovanie politickej práce v súčasnosti s obdobím 2. svetovej vojny do popredia vystupujú predovšetkým dve tendencie:

- rast zložitosti, mnohostrannosti a rozsahu pôsobenia politickej práce pri formovaní vysokého morálno-politického stavu ľudského činiteľa,
- neprestajné skracovanie času, predovšetkým v prípravnom období na uskutočňovanie politickej práce.

Rast zložitosti, mnohostrannosti a rozsahu pôsobenia politickej práce priamo súvisí s významom ľudského činiteľa. Veď odraziť nepriateľskú agresiu dobre vycvičených, vyzbrojených a ideologicky spracovaných vojsk môže iba tá armáda, ktorá miluje svoju vlasť a jej príslušníci sú pripravení položiť za ňu aj svoj život. Okrem

toho ale musí byť súčasne aj na požadovanej vojensko-odbornej úrovni. To vyžaduje aj premyslenú, na vedeckých základoch uskutočňovanú politickú prácu, ktorá sa opiera o **hlboké a všestranné znalosti vojenskej pedagogiky, vojenskej psychológie, politickej práce v boji**, bez ktorých uskutočňovanie politickej práce v súčasných podmienkach je nemysliteľné. Zložitosť súčasného boja so zvyšujúcimi sa nárokmi na ľudského činiteľa okrem toho vyžaduje v plnej miere doceniť okrem prípravy v čase mieru aj uskutočňovanie politickej práce v prípravnom období, ktoré z hľadiska komplexnosti a rozsahu k tomu vytvára optimálnejšie podmienky (oproti procesu vedenia boja). Aby politická práca v tomto období bola účinná, musí byť predovšetkým konkrétna. Musí vychádzať z danej reality, rešpektovať stupeň politickej vyspelosti ľudí, opierať sa o výsledky vedy a zovšeobecnené skúsenosti. Musí byť oproti šírenia ilúzií o ľahkosti úloh, falošného optimizmu, ale aj pesimistických nálad. To všetko vyžaduje vysoko tvorivý prístup, pôsobenie nielen na rozum, ale ďaleko viac aj na city vojakov.

Súčasne rast zložitosti politickej práce pri formovaní vysokého morálno-politického stavu bezprostredne **súvisí aj so zavádzaním do výzbroje novodobých prostriedkov ničenia**, predovšetkým jadrových zbraní, riadených striel, moderných tankov a lietadiel, bitevných vrtuľníkov ako i rýchlo pokračujúcou elektronizáciou vojenskej techniky. To vytvára podstatne zložitejšie podmienky pre uskutočňovanie politickej práce, znižuje mieru priameho styku veliteľov a politických pracovníkov s podriadenými. Zložitejším je súčasne obsah politickej práce. Ten nemôže byť totiž iba všeobecný, ale musí byť konkrétny, tesno primknutý k jednotlivým úlohám, ktoré sú týmito novými prostriedkami plnené. Pozornosť v tomto smere si zasluhuje aj vysoká rozhodnosť, manévrovosť, intenzívnosť a rýchly priebeh boja, neočakávané a prenikavé zmeny situácie ku ktorým pri rozvíjaní bojovej činnosti na zemi aj vo vzduchu, vo vysokom tempe bude dochádzať. To všetko veľmi dynamicky bude pôsobiť na morálno-politický stav, na jeho zmeny a preto vyžadovať aj zodpovedajúce zameranie politickej práce.

Druhá tendencia vychádza z toho, že v súčasnom boji sa **čas stáva rozhodujúcim činiteľom na dosiahnutie iniciatívy a víťazstva**. To vedie k neprestajnej tendencii skracovať čas prípravy vojsk na vedenie boja a bojovej činnosti, pretože premeškávanie času by mohlo zapríčiniť porážku. Uvedenú požiadavku musí akceptovať aj uskutočňovanie politickej práce a tak dochádza k postupnému skracovaniu času, ktorý je možné využiť na uskutočňovanie politickej práce v boji.

Z tohto hľadiska vzniká v súčasnom boji určitý rozpor. Na jednej strane veľkosť a zložitosť úloh, ktoré treba v boji politickou prácou riešiť by vyžadovalo aj zodpovedajúce narastanie času. Na druhej strane sa ukazuje objektívna potreba jeho skracovania.

Tento rozpor sa bude do určitej miery ešte viac v budúcnosti zostrovať zavádzaním systémov automatizovaného velenia, ktoré síce po veliteľskej stránke dáva možnosť výrazne skrátiť čas potrebný na organizáciu boja, z druhej strany zložitost

a náročnosť prípravy ľudí, zabezpečenie ich pripravenosti po stránke morálno-politickej a psychickej vyžaduje nárast množstva času na riešenie týchto úloh.

O výrazných zmenách v čase pre realizáciu úloh politickej práce v súčasnom boji svedčí porovnanie s obdobím 2. svetovej vojny. Prihliadajúc na skúsenosti 2. svetovej vojny, analýza 55 frontových útočných operácií, ktoré sa začínali prielomom pripravenej obrany nepriateľa ukazuje, že 41 z nich bolo pripravovaných v priebehu 10–20 dní a na prípravu armádnych útočných operácií bolo treba 5–7 dní. Uvedený čas v podstate ukazuje aj časový priestor, ktorý bol vytváraný na riešenie jednotlivých opatrení z hľadiska politickej práce.

V zväzkoch, útvaroch a jednotkách sa v minulosti široké možnosti pre uskutočňovanie politickej práce prejavovali aj v samotnom priebehu boja. Tak napríklad veliteľ zboru potreboval na zasadenie každej divízie 6–8 hodín denného času a veliteľ pluku na zasadenie práporu 3–4 hodiny denného času. Uvedený čas v príprave a vedení boja tým vytváral značný časový priestor aj pre riešenie opatrení politickej práce. Ak vychádzame z predpokladu, že iba zasadenie práporu druhého sledu útočiaceho pluku vyžadovalo 3–4 hodiny denného času, vytváral sa tým optimálny čas pre zoznámenie vojsk so situáciou jednotiek prvého sledu, popularizáciou najlepších, rozobranie spôsobu plnenia bojových úloh. Podstatne iná situácia by ale nastávala v súčasnom boji, kedy väčšinu týchto opatrení by bolo treba riešiť pred začatím boja prvého sledu, pretože v priebehu vedenia boja vzhľadom na jeho vysokú dynamiku by to už bolo neuskutočniteľné.

Neprestajné skracovanie času na realizáciu úloh politickej práce potvrdzujú aj súčasné vševojskové taktické cvičenia, a to v priamej závislosti od priemerného času potrebného na realizáciu opatrení politickej práce taktického zväzku za útoku v období rokov 1945–1980. O tom svedčí aj **tabuľka**.

Tabuľka

Rok	1945	1960	1975	1980
Obdobie prípravy na útok	3–14 dní	1 deň	4–12 h	3–8 h
Obdobie vedenia útoku	n niekoľko hodín	1–3 h	1–2 h	1–30 min

Tabuľka ukazuje na neprestajné **skracovanie času umožňujúceho využitie foriem politickej práce v príprave a priebehu vedenia boja** v motostreleckých a tankových zväzkoch, útvaroch a jednotkách. To ukazuje, že ďalší nárast automatizácie riadenia a velenia, zvýšenie možností technického a tylového zabezpečenia môže viesť k situácii, že to bude predovšetkým otázka prípravy ľudského činiteľa, čas ktorý bude ovplyvňovať pripravenosť jednotky, útvaru a zväzku na vedenie boja. V tejto súvi-

slosti sú vysoko aktuálne aj pre súčasnosť slová maršála Sovietskeho zväzu G. K. Žukova, ktorý došiel k záveru, že v boji zvíťazí ten, kto lepšie pripravil vojenskú jemu zverenú po politicko-morálnej stránke, kto ich presnejšie zoznámil s cieľom vojny a nadchádzajúcou operáciou a posilnil ich bojového ducha.

Tieto závery v nijakom prípade ale neznamenajú, že politická práca v boji sa nedá uskutočňovať. Ako ukladá Bojový poriadok pozemného vojska ČSLA, **politická práca musí byť tým aktívnejšia, čím zložitejšia a napnutejšia je bojová situácia.** Splniť uvedenú požiadavku je preto možné iba ďalším zvyšovaním efektívnosti pôsobenia politickej práce v boji, ktorá je jednou z ciest riešenia uvedeného rozporu. Rozporu medzi narastajúcim množstvom a zložitou úloh a postupne sa skracujúcim množstvom času. Tým vzrastajú požiadavky na činnosť politických orgánov, veliteľov a politických pracovníkov, ktorí bezprostredne organizujú a uskutočňujú politickú prácu, zodpovedajú za jej stav a účinnosť pri plnení bojových úloh, ako i za upevňovanie morálno-politického stavu a vojenskej disciplíny vojakov.

Predovšetkým v počiatočnom období vojny, ako ukazujú skúsenosti z lokálnych vojen, politické orgány, velitelia a politickí pracovníci budú musieť byť pripravení riešiť zložité otázky formovania morálno-politického stavu v maximálne krátkych časových lehotách, často aj samostatne, bez pokynov nadriadeného. To bude vyžadovať ich vysokú pedagogickú a psychologickú pripravenosť ako i schopnosť uplatňovať jednotlivé zásady politickej práce v zložitých podmienkach. Na základe dokonalej prognózy budú musieť včas pripraviť návrhy na uskutočňovanie politickej práce, a to nie iba vzhľadom na vytvorenú situáciu vo vojskách, ale aj na tú, ktorá pri vedení boja môže vzniknúť. Musia byť schopní uskutočňovať politickú prácu pri výraznom nedostatku času, často v prípadoch, kedy bude nejasná situácia, a to aj pri vlastnom morálnom a fyzickom vypätí síl. To všetko **vyžaduje vysokú operatívnosť, účinnosť a kvalitu uskutočňovanej politickej práce.** Jej predpokladom je:

- zapojenie do politickej práce všetkých veliteľov, počínajúc veliteľmi družstiev, politických pracovníkov a širokého stranického, zväzového a bojového aktívu,
- správne rozmiestnenie politických pracovníkov na rozhodujúcich úsekoch, tam, kde sa rozhoduje o výsledkoch boja,
- vysoká pripravenosť veliteľov, politických pracovníkov a bojového aktívu a ich schopnosť osobne, samostatne politickú prácu uskutočňovať v zložitých podmienkach,
- včasné vytyčovanie úloh politickej práce a ich doručenie vykonávateľom,
- prehĺbenie vedeckosti celého procesu riadenia politickej práce v boji,
- zvýšenie samostatnosti, iniciatívy, tvorivosti a vynaliezavosti širokého aktívu.

To sú iba niektoré z aktuálnych otázok uskutočňovania politickej práce v boji v súčasných podmienkach, ktoré vyžadujú oprostene sa od niektorých schém a šablón a hľadanie nových prístupov aj v tejto oblasti.